

Зауважмо, що в одному тексті виявили іменники жіночого роду на позначення осіб жіночої статі (*історикиня, археологиня, авторка*) та чоловічого роду (*доктор*). Наприклад: «*Наталія Полонська-Василенко. Історикиня, археологиня, авторка двотомної «Історії України», перша в Україні жінка – доктор історичних наук*» [3, с. 172].

Загалом автори підручників дотримуються антидискримінаційних вимог. Передусім це підтверджує використання фемінітивів, зокрема на позначення людей різних рас та національностей, представників різних релігій.

Перспективу розгортання цієї теми вбачаємо у системному моніторингу поширення фемінітивів у різних сферах українського суспільства.

Список використаної літератури:

1. Араджионі М. А., Козорог О. Г., Лебідь Н. К. Культура добросусідства: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: «Освіта», 2023. 129 с.

2. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування: монографія. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с.

3. Прометун О., Малієнко Ю., Ремех Т. Досліджуємо історію і суспільство: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: «Освіта», 2022. 174 с.

Софія Савич,

Науковий керівник – доктор педагогічних наук,

професор Наталія Грицак,

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 5 КЛАСІ

Дослідження наукової літератури, що стосується впровадження аспекту медіаосвіти в навчальні програми НУШ, вказує на активне обговорення цього питання серед педагогів, таких як М. Антонченко, М. Боголюбова, В. Герман, О. Глазова, В. Іванов, С. Квіт, О. Кульчинська, В. Лисенко, Г. Онкович, Т. Хижняк, Н. Шеременко, В. Шарко, та інші. Хоча існує значна кількість наукових робіт на цю тему, проте медіаграмотність учнів залишається актуальною для подальших досліджень через значний інтерес до неї в освітньому середовищі. Питання формування медіаграмотності учнів на уроках літератури вивчають Н. Гоголь, Н. Грицак, М. Гудз, О. Ісаєва, Н. Лапушкіна, Р. О. Слижук, Т. Яценко та інші. Наприклад, О. Пометун зауважує, що «уроки української мови та літератури мають прищепити навички роботи з текстами всіх стилів з метою навчити їх аналізу повідомлень, розповідей (медіаповідомлень), мовних маніпуляцій, визначенню фактів і думок, розумінню того, як підбір фактів у тексті впливає на думки, почуття, установки споживачів цієї інформації» [2, с. 106].

Під час уроків української літератури маємо можливість активно впливати на розвиток медіаграмотності у п'ятикласників, враховуючи їхні психологічні особливості. Працюючи з цією віковою групою, важливо урахувати їхні особливості, такі як зосередженість уваги, мнемонічні процеси та проблеми «кліпового мислення». Ці особливості не є наслідком негативного впливу цифрових технологій, а скоріше є спробою адаптації до сучасних реалій. Справедливо зазначає Г. Нерсисян, що на сучасному етапі важливо, щоб «молодь знала правду – вміло розрізняла між міфом і правдою, між маніпуляцією і реальністю, між фейком і істиною, – орієнтувалася у інформаційному просторі у процесі «споживання» інформації. Це й є запорука ефективній протидії інформаційній російській агресії у медіапросторі» [1, с. 57]. Вчителю необхідно адаптувати свої методи навчання до цих особливостей. Наприклад, ввести використання віртуальних екскурсій, ментальних карт, відеокліпів, подкастів, веб-квестів, постерів, анімаційних фільмів, а також новітніх креативних текстів, таких як манга, комікси, ранобе,

дуддл, сторітеллінг та кардмейкінг. Активно застосовувати методи візуалізації, «хмари слів», «флеш-карток», створення лепбуків, аудіозаписів та техніки «сканування QR-кодів». Перспективним вважається залучення медійного досвіду учнів, інтеграція соціальних мережеских платформ, таких як Instagram, Twitter, Facebook, Tik-Tok, Усі перераховані нововведення дають можливість вчителю модернізувати традиційний урок української літератури.

Розглянемо деякі види діяльності учнів, які допоможуть вчителям ефективно використовувати медіатехнології для учнів 5 класу.

- Використання відеоматеріалів.

Відеоматеріали є потужним інструментом для привертання уваги учнів та зацікавлення їх літературними творами. Вчителі можуть використовувати екранізації відомих літературних творів, а також короткі відеоролики, що спонукають учнів до самостійного читання. Наприклад, відео можна використовувати для введення в тему уроку, створення емоційно-завантаженого атмосфери або закріплення змісту літературного твору. Після перегляду відеоматеріалу вчителі можуть провести обговорення, дискусію чи написання відгуків, що сприятиме більш глибокому розумінню та аналізу твору.

- Інтерактивні форми роботи.

Використання інтерактивних форм роботи стимулює активну участь учнів та розвиває їх комунікативні навички. Вчителі можуть організовувати групові проекти, дебати, рольові ігри, драматизації літературних творів. Це допоможе учням краще зрозуміти персонажів, викладення твору та почуття, якими вони пронизані. Важливо створити атмосферу співпраці, творчості та зацікавленості учнів у літературі.

- Застосування мультимедійних презентацій.

Мультимедійні презентації є ефективним засобом візуалізації літературних творів та підтримки розуміння їх змісту. Вчителі можуть створювати презентації з ілюстраціями, цитатами, відео- та аудіофрагментами,

що допоможе учням краще усвідомити сюжет, персонажів та основні ідеї творів.

- Створення книжкових трейлерів.

Учні можуть створити короткі відеоролики, що презентують сюжет, атмосферу та персонажів літературних творів. Це заохочує їх до детального вивчення тексту, а також розвиває навички творчого вираження та використання мультимедійних інструментів.

- Організація літературних проєктів в медіаформатах.

Учні можуть створювати блоги, відеоблоги, подкасти або веб-сайти, де вони діляться своїми враженнями від прочитаних книжок, пишуть рецензії, аналізують сюжети та персонажів. Це сприяє розвитку писемного вираження, рефлексії та комунікативних навичок.

- Організація віртуальних дискусій.

Вчителі можуть створити спеціальні форуми або платформи для обговорення літературних творів, де учні можуть висловлювати свої думки, обмінюватися ідеями та аналізувати твори разом. Це сприяє розвитку аналітичного та критичного мислення, а також навичок співпраці та аргументації своїх позицій.

- Використання аудіокниг.

Учні можуть слухати аудіокниги, що допомагає поліпшити їхні навички читання, аудіального розуміння та уяву. Важливо обрати цікаві твори та якісні аудіозаписи, що зацікавлять учнів і розвиватимуть їхню любов до літератури.

Загалом, специфіка застосування медіатехнологій на уроках української літератури в 5 класі полягає в тому, що вони мають підтримувати навчальний процес, сприяти активній участі учнів, розвивати їхні навички медіаграмотності та критичного мислення. Використання медіатехнологій вимагає від вчителя планування, організації та адаптації до вікових особливостей учнів. Крім того, необхідно враховувати питання оцінювання, забезпечуючи якісні показники засвоєння матеріалу та розвитку медіаграмотності.

Список використаної літератури

1. Нерсесян Г.А. Медіаграмотність молоді – запорука протидії інформаційній агресії. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 6. С. 56–60.
2. Пометун О. І. Розвиток критичного мислення і медіаграмотності учнів: потенціал і проблеми. Вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. Актуальні проблеми сучасної психодідактики: філософські, психологічні та педагогічні аспекти: матеріали 4 Міжнар. наук.-практ. конф. Візаві. Умань, 2020. С. 105-109.

Березнюк Юлія,

Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
професор Богдан Світлана
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

ЛЕКТУРА ЛАРИСИ КОСАЧ–КВІТКИ

Постановка проблеми. Феномен особистості Лариси Косач – Квітки та унікальності її мовотворчості посідає чільне місце в дослідженнях багатьох науковців. Біографію, епістолярій та літературний доробок мисткині активно вивчають у сучасному літературознавстві та мовознавстві і на сучасному етапі. Серед тих, що передбачають вивчення особливостей її ідіолекту, варто виокремити праці Л. Голоюх [1], Л. Нечипоренко [5], Н. Римар [6]. На жаль, не існує цілісної праці про те, що було одним із важливих тематичних блоків її епістолярію, – особиста лектура й оцінка різних текстів, зокрема, власних і чужих. Крім схвальних оцінок, Леся Українка ділиться з різними адресатами своїми враженнями щодо прочитаних творів. Але вона в жодному разі не дозволяла собі безпідставної критики, завжди висловлювала свою думку аргументовано та обґрунтовувала кожную похвалу чи зауваження. У багатьох листах до рідних чи друзів вона часто згадувала різноманітні тексти, які вона